

Νεανική Ζησέη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤΟΡΓΗ ΜΗΤΕΡΑΣ.— Τοῦ Carrière

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ, Τῆς Διευθύνσεως.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ.

ΔΙΑΛΕΧΤΟΙ ΣΤΙΧΟΙ Μελισσάνθης, Πάγου Ταγκόπουλου, Ἀλ. Φωτιάδη, Τάκη Μπαρλά

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΥΣ. Ἐμμ. Μυτιληναίου, πρῶτον.

ΑΓΓΛΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ. Ἀνέκδοτα μεταφράσεις τοῦ κ. Δ. Στάη

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΗΜΙΘΕΟΙ. Ὁ Edgar Wallace.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ—ΓΙΑΝΝΗΣ. Διήγημα.

ΤΟ ΦΡΕΑΡ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ. Τοῦ κ. Βασ. Βέλλα, ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου.

ΑΙ ΚΑΤΑΚΟΜΒΑΙ. Τοῦ κ. Ν. Κοτζιά.

ΠΩΣ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΜΟΡΦΩΣΗ. Προγραμματικὴ εἰσήγησις τοῦ κύκλου «ἡ Μελέτη».

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΣ: ΚΥΤΤΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΖΩΗ Ἀπολογία.

Νεπὸ.— ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ: Μία καινούργια πνοή.

Δ. Ν. Πόθος.— ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ: Γ. Θεοτοκά. Ἐμπρὸς

δὲ κοινωνικὸ πρόβλημα. Κ. Λυκιαρδόπουλος.—

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΜΑΣ. Διανοήσεως Τέμενος

ΑΘΗΝΑΙ— ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1932

ΝΕΑΝΙΚΗ ΨΥΧΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦ. ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ: ΕΤΗΣΙΑ ΔΡΧ. 25
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ \$ 1

ΓΡΑΦΕΙΑ:
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 44
ΑΘΗΝΑΙ

Νεανική ψυχή

CARIÈRE

ΣΤΟΡΓΗ ΜΗΤΕΡΑΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

Όλοι οι άνθρωποι έχουν μέσα τους τον πόθο για κάτι μεγάλο. Από το άλλο μέρος είναι βέβαιο ότι όλοι δεν μπορούν να γίνουν μεγάλοι, με την έννοια που έχει στην εποχή μας ή λέξεις αυτή. Αυτό θα ήταν και δίκαιο και νοητό, αν πετύχαιναν μόνο οι—με οποιαδήποτε έννοια—πειο άξιοι. Ποιός όμως θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι αυτό συμβαίνει; Τυχαία περιστατικά ευνοούν τον ένα και τον ανεβάζουν, ενώ δεν αφήνουν, έναν άλλο, ούτε ν' αναπνεύσει. Αυτή είναι παληά, αναμφισβήτητη αλήθεια, που κατάντησε μάλιστα κοινοτοπία.

Πολλοί καταπατήσαν με την προσπάθεια να διορθώσουν, με κοινωνικά συστήματα, την πραγματικότητα, άλλοι—λιγότερο ουτοπιστές—άφησαν κατά μέρος αυτή τη μάταιη απασχόληση και, θρηνώντας για την θλιβερή αυτή «Μοίρα» του ανθρώπου, ανάγκασαν τον εαυτό τους να πάψει να τους ενοχλή μ' αυτό το «γιατί».

Έχουμε όμως μέσα μας οι άνθρωποι, μιὰ αρχή (από τις αρχές εκείνες—αξιώματα—που δεν αποδεικνύονται, άλλ' αποτελούν μιὰ καθολική πίστη) ότι δεν υπάρχουν άτοπα, κι' έτσι κάθε φορά που κάποια συλλογιστική σειρά, κάποιος δρόμος, μ'αφέρνει μπρός σ' ένα χάσμα, βρίσκουμε τρόπο να το ξεφύγουμε, όχι προσπαθώντας μάταια να το γεφυρώσουμε, ούτε πέφτοντας μοιρολατρικά μέσα σ' αυτό: Απλούστατα, γυρίζουμε πίσω, με τη σκέψη ότι έχασαμε τον δρόμο, και την πίστη ότι υπάρχει άλλος δρόμος, που πρέπει να ζητήσουμε να τον βρούμε.

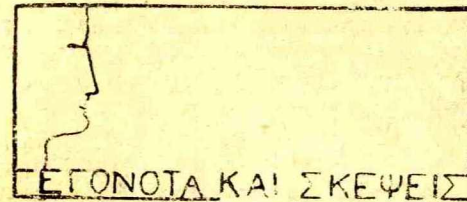
Έτσι και στο ζήτημά μας: Αφού, αν δώσουμε στην έννοια του «μεγάλου» το περιεχόμενο που του δίνει η σημερινή εποχή, φθάνουμε σε άτοπο, ανάγκη να βρούμε κάτι αληθινά τεράστιο, που να μη μ'αφέρνει στο άτοπο μι'α τυφλής, καθολικής αδικίας. Και είναι παληός, πολύ παληός—σχεδόν όσο και ο άνθρωπος—ο άλλος δρόμος, που δεν μ'αφέρνει στο άδιέξοδο: Να μη θεωρήσουμε μεγάλο κάτι που εξαρτάται από τυχαίες προϋποθέσεις, αλλά μόνο εκείνο που απέρρεσε από καθαρή προσπάθεια και αγνό μόχθο.

Τέτοιο είναι μόνο το ήθικόν μεγαλείο. Για να το αποκτήσει κανείς δεν χρειάζεται τίποτε εξωτερικό, τίποτε υλικό, φθαρτό, από τα πράγματα εκείνα, που δεν τα έχουν όλοι σε ίσο βαθμό. Στο πεδίο αυτού του μεγαλείου, του μεγαλείου της ψυχής, είναι όλοι ελεύθεροι να κινηθούν, αφού δεν χρειάζεται, για να οικοδομήσει κανείς εκεί, ούτε πλούτο, ούτε κοινωνική θέση, ούτε ευκαιρίες μορφώσεως, αλλά ούτε και φυσική εξυπνάδα και σωματική υγεία και δύναμη.

Σ' αυτό το αγώνισμα είναι ίσα όπλισμένος και ο πλούσιος που διαθέτει το ιδιόκτητο αυτοκίνητο, και ο φτωχός που πηγαίνει πεζή, και ο πρωταθλητής του δρόμου και ο σακάτης που του λείπει το ένα πόδι.

Όποιος αληθινά ζητεί το μεγάλο, δεν έχει παρά να δοκιμάσει. Ο δρόμος τον περιμένει και οι δυνατότητες όλες τον παραστέκουν. Η κακή εξωτερική πραγματικότητας δεν είναι, τότε, κάτι που θα μ'αφελπίσει, αλλά μιὰ ευκαιρία για να κινηθούμε προς τα εμπρός.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Η κρίσις, το άδιέξοδο που ολοένα πλησιάζει στο τέλος...

Είναι σήμερα αντικείμενο της γενικής ανησυχίας. Οι θεωρητικοί, στὰ βιβλία, στις έφημερίδες, στὰ περιοδικά, τὸ σκέπτονται, τὸ συζητούν, προσπαθουν να ιδουν τις χαρακτηριστικές γραμμές του, ν' ανακαλύψουν τὰ αἰτία του και—αὐτὸ που ενδιαφέρει όλους περισσότερο—να προβλέψουν τὴ μελλοντική του εξέλιξη και να βρουν λύσεις και θεραπείες.

Κι' εκείνοι όμως που δεν μιλούν για τὸ ζήτημα, οὔτε έχουν αὐτὴ ἢ ἐκείνη τὴ λύση να προτείνουν, κι' αὐτοὶ απασχολούνται μ' αὐτό, τὸ ζουν, τὸ υποφέρουν μέσα στις ἀνάγκες που τοὺς προβάλλει ἡ ψυχὴ των. Τὸ αἰσθάνονται χωρὶς να μιλουν γι' αὐτό, ἐνῶ με τοὺς άλλους συμβαίνει, τις περισσότερες φορές, τὸ αντίθετο: τὸ συζητούν χωρὶς να τὸ αἰσθάνονται...

Αν αφήσουμε τὴ θεωρία και ζητήσουμε να ιδούμε τὴν πραγματικότητα, τὴ ζωὴ, θα ιδούμε οὔτε εκείνοι που υποφέρουν αληθινά και οὔτε θεωρητικά, κατέχουν εὐτυχῶς και μιὰ ἀληθινότερη ἀντιμετώπιση: Οἱ ἄπλοὶ ἄνθρωποι δεν συζητούν, δεν χάνονται σε έρευνες, προβλέψεις, φόβους και ἐλπίδες ἀβέβαιες, ἀλλὰ ἀγωνίζονται και υπομένουν.

Ποιός ξέρει. Ίσως ἀπὸ αὐτοὺς θα μπορούσαμε να διδαχθούμε...

Μέσα στις προβλέψεις μας για τὸ μέλλον, πόσο, συνήθως, λησμονάμε τὸ ἄπειρο τῆς ζωῆς και τὸ μυστήριό της. Ἡ λογική μας, τὸ αἰσθημά μας, μ'αφέρνει να νομίσουμε οὔτε για κάτι μπορούμε να εἰπούμε οὔτε ἐπροφητεύσαμε, και μ'αφέρνει να λησμονήσουμε οὔτε ἡ ζωὴ ξεφεύγει πάντα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινὴ μας ἀντίληψη.

Έτσι συμβαίνει και με τις σύγχρονες προβλέψεις για τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας και τὴν εξέλιξη τῆς σημερινῆς καταστάσεως. Πιθανόν να βγάσουμε τὰ βασιμότερα συμπεράσματα για τὸ μέλλον, ἴσως οἱ προφητείες μας βασίζονται σε μιὰν ἀναπότρεπτη λογική ἀλληλου-

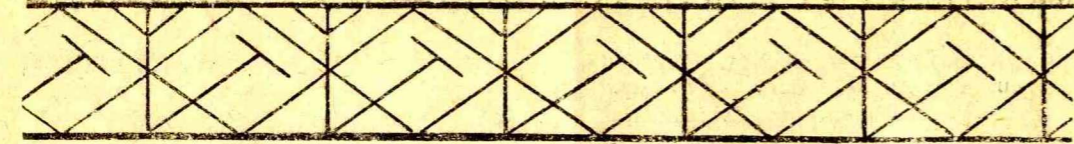
χία... Ἐν τούτοις δὲν αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ προφητείες δικές μας, προέκτασις τοῦ δικοῦ μας φυσικοῦ και πνευματικοῦ οργανισμοῦ. Ίσως οἱ προβλέψεις μας βασίζονται τόσο στερεὰ ἐπάνω στὴ λογική, ὥστε μπορούμε να υποχρεώσουμε ἕναν ἄλλο να τις δεχθῆ ὡς ἀληθινές. Ἄσται όμως θὰ ἦταν να υποχρεώσουμε τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς να συμμορφωθῆ μ' αὐτές. Ἡ ζωὴ σὲ κάθε τῆς δῆμα μπορεί, σύμφωνα με τὸ μυστήριο τῶν χωρῶν της, να σταματᾷ ξαφνικὰ τὴν εξέλιξή της πρὸς ἕνα δρόμο και να ξεπετάγεται πρὸς ἕναν ἄλλο, ἀνεξέλεγκτα, ἀνεξερεύνητα, οὔτε κι' ἂν λένε οἱ δικαιολογίες που βρίσκουμε ἐκ τῶν ὑστέρων.

Δὲν μπορεί ν' ἀρνηθῆ κανείς τις περισσότερες ἢ λιγότερες πιθανότητες, ἢ σημερινὴ όμως πραγματικότης εἶναι οὔτε με τὴν ἐγωϊστικὴ πάντα χαρὰ τῆς ἀνακαλύψεως κάποιου πιθανότητος, λησμονοῦμε τελείως τὴν ἀπεραντὴ τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς αὐτῆς που κάθε τόσο καινοουργῶνει, ξανακαινώνει, ρίχνει στὴν ἀκρη μιὰ γενιὰ που ἐτρίφθηκε στὸν ἀγῶνα και ἐπάληψε φυσικά και πνευματικά, και κινεῖται πρὸς τὰ εμπρός με μιὰν ἄλλη, νέα, ἀκμαία, με ξεχείλοτο ποτήρι τοῦ σφρίγους και ἀχρησιμοποίητες ἀκόμη ὅλες τις ἐσωτερικές της δυνάμεις. Ποιός μπορεί να προβλέψῃ με δεδαιότητα ποῦ δρόμο θὰ πάρῃ ἡ ἀδιάκοπα καινοῦργια ζωὴ;

Ἐλάτε να καμαρώσετε ἕναν μικρούλη, τὴν ὥρα που, γεμάτος ἐνθουσιασμό και χαρὰ, παίζει με τὸ ἀλογάκι του και στὸ πρόσωπό του ζωγραφίζεται ὅλη ἡ λάμψις τοῦ δραματισμοῦ τοῦ μέλλοντος, που τὸν ἐμψυχώνει: Μέσα του δεν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ἐκείνα που δικαιολογοῦν τις δικές σας προβλέψεις...

Αλήθεια, πόση ἐνθάρρυνση μπορεί να πάρῃ κανείς, μέσα στὴ σημερινὴ δυστυχία, ἀπὸ τὰ τόσο συγκινητικά, τόσο ἀξιαγάπητα και τόσο συμπαθητικὰ ὄνειρα τῶν παιδιῶν.

Συνήθως οἱ μεγάλοι, χτυπημένοι ἀλύπητα ἀπὸ τὸ ἰσοπεδωτικὸ δάρας τῆς ζωῆς, δεν έχουν καθόλου συναίσθηση τοῦ πόσο μεγάλο, πόσο ἀπέραντο πράγμα εἶναι ὁ εαυτός τους, ἡ ψυχὴ που ἔχουν μέσα τους. Ἐνῶ τὸ παιδί, και μάλιστα τὸ μικρὸ παιδί!... Χωρὶς να ἔχη τὸν ἐγωϊσμό τοῦ μεγάλου, αἰσθάνεται ὅλη τὴν ἀπεραντὴ τῆς ζωῆς τοῦ εαυτοῦ του, αἰσθάνεται τὸν εαυτό του ὡς ἕναν ὁλόκληρο κόσμο, μάλιστα τὸν δικό του αὐτὸν κόσμο αἰσθάνεται και κυριότερα και πρὶν ἀκόμη γνωρίσῃ τὸν ἐξωτερικό.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΗΜΙΘΕΟΙ

Ο EDGAR WALLACE

Ο Έδγαρ Ουάλλας απέθανε. Και δεν άμφιβάλλω ότι και στην Ελλάδα άπειροι θαυμασταί του θάξουν, αν όχι θρηνησίει (όπως έδω) τουλάχιστον πενθήσει, πού, αν μή τι άλλο, έχασαν τον συγγραφέα πού τόσε; νύχτες σπαρταριστού ένδιαφέροντος τοüs χάρισε, με τις γιομάτες μυστήριο και πρωτοτυπία σελίδες τών μυθιστορημάτων του. Έπάνω όμως από τις εφήμερες αυτές ανθρώπινες άδυναμίες πού δένουν την ζωή μας, υπάρχει ο άνθρωπος και ο συγγραφέας πού θά κοιθή, πού θά αναλυθή ψυχρά από τους ανατόμους της κοινωνικής αξίας, για να τοποθετηθή κατόπιν τό όνομα του—ένα παγκόσμιο όνομα μέσα σε τόσα άλλα—έκει πού του άνήκει: ή στην δόξα—την ανθρώπινη πάντως και περαστική όπωσδήποτε δόξα—ή στην άφάνεια.

Ευτύχημα για τον συγγραφέα πού ή εποχή μας είναι πολύ «λαοκρατική», υπάρχει πολλές σεβασμός στη γνώμη της λαϊκής πλειοψηφίας, κι άκόμη ευτύχημα για αυτόν πού δέν υπάρχει σήμερα στη ζωή ο μεγάλος συμπατριώτης του, ο Θωμάς Καρλάυλ, για να τον βάλη κάτω από την κριτική του φακού του.

Ήδη ή Κριτική—τουλάχιστον της πατριδας του, πού μάλιστα διαπνέεται σε κάθε έκδηλωσή της από τόσον ένθικιστικό φυλετισμό—όμολογεί πως όλα μπορεί να τα αποκτήσει ο Έδγαρ Ουάλλας έκτός του τίτλου του Μεγάλου Άνδρός. Και άληθινά πόσο άδειο τίποτα άφίνει πίσω του, ένας συγγραφέας με τόσον όγκο συγγραφικής εργασίας! Άμφιβάλλω αν μέσα από όλον αυτό τον άπεράντο κάμπο, θα μπορούσε κανείς να βρηί και να συλλέξει ένα άσπρο άνθάκι, πού να αναδίδη την μυρωδιά του άνωτέρου πνεύματος, της ήρωϊκής φυσιολογίας ενός «σκεπτομένου» ανθρώπου. Θα βρηί όμως μέσα στον άπεράντον αυτόν άκαλλιόγητο κάμπο, όπου τόσα κοπάδια ανθρώπων εύρισκαν τροφή πνευματική, πολλά περιστροφή, πολλές

μάσκες, πολλούς μυστηριώδεις αριθμούς σκοτεινών ανθρώπων πού μέσα στην νύχτα έκαναν διαρρηξίεις, φόνους, κλοπές, κακουργήματα ζυμωμένα με άτιμία και με αίμα. Τι σημαίνει τάχα αν για την εποχή του, σήμερα, την μικρή αυτή εποχή του, είναι τόσο «μεγάλος»; Είναι μεγάλος άληθινά για αυτήν, γιατί έτσι, καθώς θέλησε να συγκαταβή στα πάθη και τις άδυναμίες της, έγινε άθελήτά του ένας φωτογράφος της, ένας γνήσιος αντιπροσωπευτικός της τύπος, πού στο έργο του περιέλαβε άρχετα παραστατικά ό,τι θα μπορεί να βρηί ο άνδριανός Άνθρωπος για να μάς γνωρίσει καλά, μέσα στους σημερινούς πόθους των ιδανικών μας, πού δέν υπάρχουν, και την δίψα της ψυχής, πού έχει σβύσει. Ύπηρξε, μέσα σε μια εποχή τυφλών, ένας από τους μονοφθαλμούς όδηγητάς της. Και κυττάξετε πόση συγγένεια, πραγματικά, έχει το έργο του με αυτή την εποχή πού διαπαιδαγώγησε: ταχύτης στο γράψιμο, έξυπνάδα και άστυνομική—διάβαζε έγκληματική—πλοκή στο θέμα, πλήθη από άνούσια και, μοναδικόν σκοπόν έχοντα να «χρωματίσουν» τό θέμα, έρωτικά ειδύλλια, έλλειψις κάθε βαθύτητος σκέψης και έλέγχου του κοινωνικού ψεύδους, μαύρες ψυχές πού κινούνται μόνο μέσα στις νύχτες, πίσω από θολούς από την όμίγλη του Λονδίνου φανούς, με μόνο όνειρο την δίψα του πλούτου, την όρμη της άμαρτίας. Και βέβαια στο τέλος υπάρχει πάντα και ή «καλή λύσις» έξαμερικανισμένης ήθικης: ένας γάμος της ήρωίδος του έργου με τον άστυνομικό ήρωα, μια σύλληψις του δολοφόνου κ.τ.λ. κ.τ.λ., όλα δηλαδή σύμφωνα με τους πόθους και τό κριτήριο τό λαϊκό, εκείνων πού διαβάζουν τό έργο και όχι δυστυχώς εκείνου πού τό γράφει—του οδηγητή ού των μαζών, του άνωτέρου ανθρώπου πού έχει τό ταλάντο του στην ύπηρεσία της διαπαιδαγωγήσεως των μαζών... Τί ιδανικό λοι-

πόν θέλετε να έχουν τα εκατομμύρια των ανθρώπων πού τον άποθέωσαν, όταν την ψυχή τους την έχει προηγουμένως λερώσει με τό αίμα ενός σκοτωμένου, ή με τον τρόμο της θεας ενός δηλητηριασμένου, ή με την φοβή ενός όνειρου, όπου, πίσω από μάσκες, έκινούντο, στα μάτια της ευδαισθήτου λαϊκής φαντασίας, σκελετοι και φαντάσματα;

Και τί χαρά και ίκανοποιήσις μπορεί νάρθη στον άναγνώστη (αν πάλι αυτό μπορεί να θεωρηθή ύγιής ίκανοποίησις) αν τον ξεκουράζει στο τέλος του έργου με την σύλληψη του ένόχου και την φυλάκισή του, αφού προηγουμένως αυτό του τρισυστνησμένου άναγνώστου του έξεχαρβάλωσες, κύριε, τα νεύρα, μέσα εις ένα διαρκή τρόπον και ένα σπαρτάρισμα της ευαισθησίας της ψυχής του, της παιδικής αγάθότητος της καρδιάς του, πού την έμεθύσες μέσα στους καπνούς της συγγραφικής φωντασίας, όπως ή έμπορος των ναρκωτικών μεθά τον άλλον εκείνο δυστυχημένον αδελφό των θυμάτων σου, μέσα στη φοβική της μορφίνης ή του χασις...

Και όμως ο Έδγαρ Ουάλλας ήταν γεννημένος ίσως για ένα ευρύτερο—έννοώ άνθρωπινότερο—μέλλον, γιατί, όπως διαβεβαιούν τουλάχιστον όσοι μπορούν να κρίνουν την ίκανότητά του, άποτελούσε μια φυσιολογία πολύ ένδιαφέρουσα. Αν μή τι άλλο, γιατί ύπηρξε ή ζωή του πολύ ένδιαφέρουσα: Ένα βρέφος από άγνωστο πατέρα και μητέρα, πεταμένο στους δρόμους όταν άκόμη ήταν δέκα ημερών. Κατόπι ένα φτωχόπαιδο, πού τρέμει σε κάποια γωνιά του παγωμένου Λονδίνου για να διαλαλήση και να πουλήσει εφημερίδες. Κατόπι στρατιώτης στην Άφρική, όπου χάρις στην έξυπνάδα του και την όρεξή του για μόρφωση, προσελκύει την προσοχή, ως την εποχή πού ο Ρ. Κίπλιγκ, ο μεγάλος αυτός συγγραφέας τον πήρε μαζί του, για να του χαρίσει μια άνθρωπινότερη ζωή και αξιολογότερο όνομα. Ίδου λοιπόν ξαφνικά ένας μεγάλος συγγραφέας, πού, καθώς στην επιθανάτια κριτική του γράφει ο έκδότης του «Daily Express» R. Round, προσωπικός φίλος και θυμαστής του συγγραφέως, «πάντοτε όνειρο είχε να κερδίσει φήμη και πλούτη ως ένας συγγραφέας...»

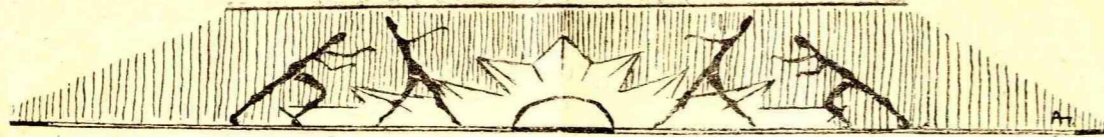
Και άρχίζει έτσι ή πραγματοποίησης του πόθου αυτού με την βιομηχανία των μυθιστορημάτων. Είναι άφάνταστη ή ταχύτης του, πράγμα πού έδωσε άφορμή να ειπουν ότι άλγει τα γράφομν τα έργα του και αυτός βάζει

μόνο την ύπογραφή του. Σε τρεις ημέρες μπορούσε να ξεφορνίση μυθιστόρημα. Σε τέσσαρες θεατρικό έργο. Συχνά ήταν υποχρεωμένος να άφίνη «προεμίρα» ενός θεατρικού έργου του για να προφθάσει τό δεύτερο ή τό τρίτο πού έπαίζετο συγχρόνως σε κάποιο άλλο θέατρο του Λονδίνου. Οι εφημερίδες θεωρούσαν έξαιρετική τους επιτυχία να έξασφαλίσουν ένα έργο του, γιατί είχαν έξασφαλισμένο τον διπλασιασμό των άναγνώστων τους και τα έκδοτικά καταστήματα, έκμεταλλεούμενα τή μανία του κοινού, δέν πρόφθαναν να τυλώνουν και να ανατυπώνουν νέες έκδόσεις. Χιλιάδες άνθρωποι ξενυχτούν άπάνω από ένα του μυθιστόρημα και ή φήμη του ως «δισάφημου» μεταδίδεται σ' όλον τον κόσμο, ιδιαίτερα στην Άμερική. Άμφιβάλλω αν άλλος συγγραφέας ήτο περισσότερο γνωστός-παγκοσμίως αυτή την στιγμή. Μία εφημερίς δηγείται, για να δείξει πόσο γεήγορα έτοιμάζε τα έργα του: Έπισκέπτονται κάποτε τον Έδγαρ Ουάλλας και του ζητούν κάποιο μακρό άρθρο για τα πρώτα χρόνια της ζωής του, με την παράκλησι να είναι έτοιμο σε μια εβδομάδα. Αντί άλλης άπαντήσεως λέγει στον συντάκτη: Θα τό κάμω τώρα, περίμενε.—Έλα, παλμέ μου μάγιστρα, λέει (στον άχώριστο δακτυλογράφο του) γράφε. Και σε λίγο, καθώς περιγράφει, ή εφημερίς, ο Ε. Ουάλλας άρχισε να βγάξη από τό στόμα του άφθονο τό «ύλικό», μαζί με βλαστήμιες πότε-πότε (ιδίαιτερη ιδιοτροπία του συγγραφέως) ένφ από την γωνία του στόματος ή μικρή πίπα έσπρωχνε σύννεφα καπνούς... Άφησε έτσι 160 νουβέλλες, άναρίθμητες μικρές ιστορίες και άρθρα, εκατοντάδες λυρικές και μουσικές περιγραφές και είκοσιδυό θεατρικά έργα. Και έν τούτοις, παρ' όλα αυτά, δέν έχανε, λέει, μήτε την βραδυνή του λέσχη, μήτε τό ίπποδρόμιο...

Ο Έδγαρ Ουάλλας λοιπόν είχε φθάσει στον κολοφώνα της δόξας του! Ή δίψα για φήμη και χροήμα—πρό παντός τό δεύτερο!—είχε γίνει μια ζωντανή πραγματικότητα. Οι λίρες στιβάζονταν στα χρηματοκιβώτια των τραπεζών για λογαριασμό του, ή δε φήμη του ως παγκοσμίου φυσιολογίας του χαμογελούσε στο πρόσωπο.

Μά την αλήθεια, πόσοι δέν θάπαν, ναχαν τό ένα εκατομμυριοστό της τύχης αυτού του συγγραφέως! Έχει κερδίσει, θάλεγε κανείς, τον κόσμο όλο. ύπηρξε ένας νικητής και τροπαιούχος της ζωής.

Μά όχι νικητής και του θανάτου... Άπάνω στην άκμή της δρασέως του, της φήμης του,

ΜΕΡΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

ΤΟ ΦΡΕΑΡ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ

Του κ. ΒΑΣ. ΒΕΛΛΑ, Υφηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ένα από τα ωραιότερα Ιερά μέρη της Παλαιστίνης, που πρέπει κανείς να το επισκεφθῆ ὅταν βρίσκεται στην Παλαιστίνη, είναι τὸ ὀνομαστὸ «φρέαρ τοῦ Ἰακώβ». Ἐγινε ὀνομαστὸ γιὰ τὸν θαυμάσιο καὶ ἀπαράμιλλο ἐκεῖνο διάλογο, πὸς ἔκαμε ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Σαμαρείτιδα καὶ τὸν ὁποῖον μᾶς διέσωσε ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στὸ 4ον κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου του.

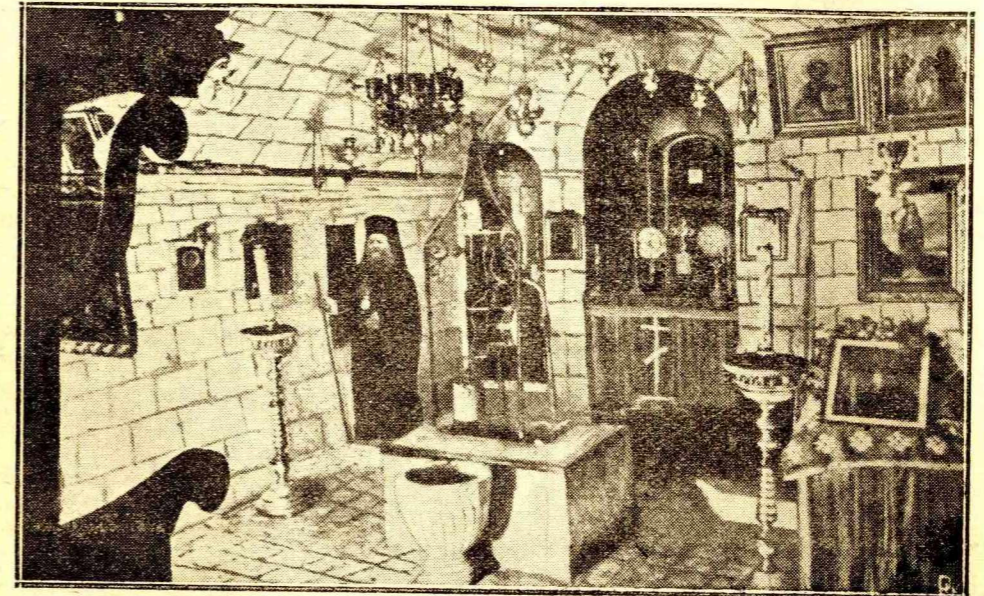
Μιὰ ἡλιόλουστο ἡμέρα κατὰ τὸ μεσημέρι, φθάνει ὁ Ἰησοῦς κουρασμένος ἀπὸ μιὰ μακρυνὴ ὁδοιπορία στὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ καὶ ἐκεῖ κάθεται γιὰ νὰ ἀναπαυθῆ. Μιὰ γυναίκα ἀπὸ τὴν Σαμάρεια ἔρχεται γιὰ νὰ πάρῃ νερὸ. Ἀπὸ αὐτὴν ζητεῖ ὁ Ἰησοῦς λίγο νερὸ καὶ στὴ δυστροπία της ἀποκαλύπτει στὴν γυναίκα αὐτὴν ὅτι αὐτὸς ἔχει ἕνα νερὸ, πὸς ὅποιος πιῇ ἀπὸ αὐτὸ δὲν θὰ ξαναδιψᾷ. Ἡ ἀπλοϊκὴ αὐτὴ γυναίκα γρήγορα ἀφίνει τὴ συζήτησι γιὰ τὸ θαυματουργὸ αὐτὸ νερὸ, γιὰτὶ δὲν καταλαμβάνει πολλὰ καὶ ἀρκεῖται στὴν παρατήρησι ὅτι καὶ τὸ φρέαρ εἶναι βαθὺ καὶ «ἀντλημα» δὲν ἔχει ὁ Ἰησοῦς. Μὰ ἀπὸ ἕνα περιστατικὸ τῆς ζωῆς της, πὸς τῆς ἀποκαλύπτει ὁ Ἰησοῦς, γρήγορα καταλαμβάνει ὅτι ὁμιλεῖ μετὰ ἕνα προφήτη. Ὡς μιὰ συνετὴ γυναίκα ζητεῖ νὰ ἐπισημειωθῆ τῆς ευκαιρίας αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀπλή της θρησκευτικῆς νοστορία θέτει στὸν προφήτη τὸ πρόβλημα πὸς ἔχωριζε τοὺς Σαμαρείτας ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἂν πρέπη ὁ Θεὸς νὰ λατρεύεται στὸ ὄρος Γαριζεῖν τῆς Σαμαρείας, πὸς εὐρίσκειτο ἐκεῖ κοντὰ, ἢ στὰ Ἱερουσόλυμα. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο συμβαίνει κάτι τι τὸ ἐκπληκτικόν. Τὸ πρόβλημα, πὸς εἶχε ἀπασχολήσει πολλοὺς μεγάλους φιλοσόφους τῆς ἀρχαιότητος, τὸ πρόβλημα τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, τὸ λύει ὁ Ἰησοῦς σὲ μιὰ ἀπλή χωρικὴ τῆς Σαμαρείας μετὰ τοὺς ἀληθινοὺς ὄντας ἐκεῖνοὺς λόγους «Πνεῦμα ὁ Θεὸς, καὶ τοὺς προσκυνῶντας ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Πολὺ περισσότερο τώρα δὲν καταλαμ-

βάνει τίποτε ἡ γυναίκα καὶ κόπτει τὸν λόγον, ἀλλὰ τὸν κόπτει ἀφοῦ ὁ διάλογος ἐπῆρε μιὰ τέτοια μορφή καὶ ἕνα τέτοιο περιεχόμενον ὥστε νὰ γίνῃ ἕνα ἀπὸ τὰ ἀριστουργηματικὰ τεμάχια τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀμέτρητες φορές μπορεί κανείς νὰ τὸν διαβάσῃ, πάντοτε παρουσιάζεται μετὰ τὸ ἴδιο θέλημα, μετὰ τὴν ἴδια λαμπρότητα, μετὰ τὴν ἴδια ἐκυστικὴ δύναμι. Ἀχόρταγα μπορεί κανείς νὰ τὸν διαβάσῃ, καὶ σὲ κάθε φορά θὰ βρῆ κάτι τι νέον. Εἶναι ἀπὸ τὰ τεμάχια πὸς δὲν γηράσκουν οὔτε μετὰ τὴν συχνὴ ἀνάγνωσι, οὔτε μετὰ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου.

Ἔτσι εὐρισκόμενος στὰ Ἱερουσόλυμα ἀπεφάσισα νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὸ τὸ μέρος, ὅπου ἐγινε αὐτὸς ὁ θαυμάσιος διάλογος. Μιὰ ὥρα ἀσφαλτοστρωμένη ὁδὸς, κατασκευάσμα τῶν νεωτέρων χρόνων, ὁδηγεῖ εὐχερῶς τὸν ἐπισκέπτην, ἀπὸ τὰ Ἱερουσόλυμα εἰς τὴν Σαμάρεια. Μετὰ τὴν ἴδια ὥρα συντροφιά, πὸς ἔκαμα τῆς προηγούμενης ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ διευθυνόμεθα πρὸς βορρᾶν. Ὁ δρόμος εἶναι γραφικώτατος. Περνοῦμε μέρη ξηρὰ ἀλλὰ καὶ μέρη κατὰφυτα ἀπὸ ἐλθές. Σὲ κάθε βῆμά μᾶς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εὐρίσκοντο ἄλλοτε πόλεις μεγάλαι καὶ ὀνομασταί, μέρη ἱερὰ πὸς ἔπαιξαν στὴν ἀρχαία ἐποχὴ μεγάλο ρόλο. Τίποτε δὲν βλέπει τώρα κανείς, τὰ παρακολουθοῦμε μόνον ἀπὸ ἕνα καλὸ χάρτη. Πολλὰ θὰ κοιμοῦνται ἀκόμη τὸν μακρὸ βαρὺ ὕπνο ὑπὸ τὸ χῶμα, ἕως ὅτου μιὰ εὐτυχισμένη ἡμέρα θὰ ἔλθῃ ἢ σκαπάνη τοῦ ἀρχαίου λόγου γιὰ νὰ πετάξῃ τὸ βαρὺ πάπλωμα, πὸς τὰ σκεπάζει, καὶ τὰ ξυπνήσῃ ἀπὸ τὸν ὕπνο. Κάπου-κάπου παραφθαρμένα ὀνόματα τῶν ἀρχαίων πόλεων διεσώθησαν γιὰ νὰ δηλώσουν ὅτι ἐκεῖ κοντὰ κοιμᾶται ἕνας δλόκληρος λαὸς. ἕνα πλῆθος λειψάνων. Διασχίζομε κατὰ μῆκος ὅλο τὸ βόρειο μέρος τῆς Ἰουδαίας καὶ εἰσερχόμεθα στὴ Σαμάρεια. Ἐδῶ ἡ φύσις εἶναι ἡμερωτέρα. Βλέπομε πεδιάδες, χωράφια καὶ κάμπους καὶ ἀφοῦ ἐτρέξαμε 65 χιλιόμετρα ἀπὸ

τὰ Ἱερουσόλυμα φθάνομε στὸ «φρέαρ τοῦ Ἰακώβ». Βρίσκεται στὸ δρόμο ἀκριβῶς. Ὄλιγα μέτρα βορειότερα εὐρίσκειτο ἡ Συχέμ, τὴν ὁποῖαν ἀρχίζουν τώρα ν' ἀνασκάπτουν, καὶ ὀλίγα μέτρα βορειότερα εὐρίσκειται ἡ πόλις Νεάπολις, (σημερ. Ναμπλούς) μεταξὺ τῶν δύο ὀνομαστῶν βουνῶν Γεδάλ καὶ Γαριζεῖν. Ἀπὸ μακρὰ βλέπει κανείς μιὰ ὥραία πρασινάδα ἀπὸ

τεῖται νὰ ἔχῃ κανείς μεγάλη φαντασία. Ἀρκεῖ ν' ἀνοίξῃ τὸ 4ον κεφ. τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, γιὰ νὰ ἴδῃ ἐκεῖ ἐπὶ τόπου πὸς ὁ διάλογος αὐτὸς ἀθόρμητα ζωντανεῖ τὴν ὄλη σκηνή. Νὰ ἔδῳ τὸ φρέαρ, πὸς ἐκάλησε ὁ Ἰησοῦς, ἐδῶ πὸς πατοῦμε ἐπάτησαν τὰ πόδια του. Σκύβεις πρὸς τὸ φρέαρ, βλέπεις τὸ μέγα βάθος καὶ κατανοεῖς τὴν ἐκφρασι «καὶ τὸ φρέαρ

Τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ

ἐλθές καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν πρασινάδα διακρίνεται μιὰ μισοκατασκευασμένη μεγάλη Ἐκκλησιὰ. Εἶναι ἡ Ἐκκλησιὰ πὸς περιέχει τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ. Ἐνα τοῖχος περιβάλλει τὴν ὄλη περιοχὴ, μέσα στὴν ὁποῖα εἶναι κτισμένα ὀλοκάθαρα κελιά. Τὸ ἱστορικὸ αὐτὸ μέρος, γιὰ τὴν τοποθεσίαν τοῦ ὁποῖου καμμιά ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς στοὺς Ἀγιοταφίτας. Οφείλω πρὸς τιμὴν τοῦ ἐκεῖ μοναχοῦ νὰ σημειώσω ἐδῶ τὴν καθαριότητα, πὸς παρετήρησα ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ τὴ μεγάλη προθυμίαν πὸς μᾶς εἶδει. Μᾶς ὡδήγησε στὴν Ἐκκλησιὰ. Μιὰ μεγάλη Ἐκκλησιὰ προωρῖετο μετὰ τὴν πρέπουσα μεγαλοπρέπεια νὰ στεγάσῃ τὸ βαθὺ φρέαρ. Ἀλλὰ δυστυχῶς μένει μισοκατασκευασμένη. Στὸ μέσον περιῖπου τῆς Ἐκκλησίας μιὰ σκάλα μᾶς ὁδηγεῖ κάτω, ὅπου εἶναι τὸ περίφημον φρέαρ. Ἐδῶ ἀναπολοῦμε ὄλην τὴν ὥραία ἐκεῖνη σκηνὴν τοῦ διαλόγου τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος. Δὲν ἀπαι-

εῖται βαθὺ. Νὰ πάρα πέρα τὸ Γαριζεῖν, γιὰ τὸ ὅποιο ὄμιλησε ἡ Σαμαρείτις, νὰ καὶ οἱ κάμπους, γιὰ τοὺς ὁποῖους ὄμιλησε ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς μαθητὰς του «ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁμῶν καὶ θεάσαθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμόν». Ὁμολογῶ ὅτι οὐδέποτε ἐνοιώσα καλλίτερα τὸν διάλογον μετὰ τὴν Σαμαρείτιδα καὶ οὐδέποτε ζωηρότερα μου ἐντυπώθη ἡ σκηνὴ αὐτὴ, ὅσον ὅταν ἐπισκέφθην τὸ φρέαρ αὐτὸ τοῦ Ἰακώβ. Καὶ τώρα, ὅταν διαβάσω τὸν διάλογον αὐτὸν, μεταφέρομαι γοργὰ στοὺς πρὸ πὸδας ἐκεῖ τοῦ Γαριζεῖν, σκύδω στὸ φρέαρ, σηκώνω τὰ μάτια μου πρὸς τὸ Γαριζεῖν καὶ ῥίχνω τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς κάμπους γύρω. Ὅλα ξαναζωντανεύουν στὴν ψυχὴ μου. Ἡ ἄψυχος ἐκεῖνη φύσις γίνεται μέσα μου ζωντανὴ καὶ προβάλλει στὰ μάτια μου τόσο ἡμερῆ καὶ τόσο γλυκεῖα ὅσο γλυκὸ εἶναι καὶ τὸ κήρυγμα πὸς ἀντήχησε στὰ ἦτυχα ἐκεῖνα μέρη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Σωτῆρος...

Α Π Ο Λ Ο Γ Ι Α

Πρέπει λοιπόν να απολογηθώ! Ένας αναγνώστης της «Ν. Ψυχής», έσοκαρίστη, φαίνεται, από όσα έγγραφα για τους ζωοφίλους, έξ άφορμής ένδς έπεισοδίου, που είχα δη είς τό Φάληρο, και, βαπτισείς εις Δημήτριον (άπό τόν Δημήτριον τόν Φαληρέα, ή από τόν άγιον Δημήτριον τόν πολιούχον του Φαλήρου;) ανέλαβε, εις ένα προηγούμενο φύλλο, να μάς παρουσιάση τήν alteram partem, να μάς δείξη δηλαδή ότι τά δυστυχή ζώα, πρέπει να φυλάγωνται όχι μόνον άπό τους φίλους των, αλλά και άπό τούς έχθρούς των... Βά μπένε, ίσως να είναι και έτσι, αλλά τό παράδειγμα που φέρνει ο φίλος Αναγνώστης δέν είναι καθόλου πειστικόν. Ένθυμείσθε, ίσως. Μάς παρουσιάζει ένα παιδί, που βασανίζει ένα σκυλί, εγκαταλείποντάς το, έρημο και δέσμιο, στό θάνατο.—Δέν είναι χειρότερος αυτός άπό τούς ζωοφίλους σου, κύριε Nemo; Γιατί λοιπόν κατηγορείς τούς ζωοφίλους;

Έ λοιπόν, ο Αναγνώστης μου έχει μεγάλο λάθος. Τό παιδί αυτό δέν είναι χειρότερο άπό τούς ζωοφίλους, διά τόν άπλουστάτον λόγον, ότι είναι ο ίδιος ο τέλειος αντιπροσωπευτικός τύπος του «ζωοφίλου». Προσέξατέ τον, όταν μιλή, όπως ο κ. Αναγνώστης ο ίδιος μάς διηγείται: «Ήερετε,.. ήταν ένα θαυμάσιο σκυλάκι στό Χαλάνδρι—έχουμε σπίτι δικό μας και παρθερίζουμε—...» Μα αυτός είναι τό τελειότερο παράδειγμα του «ζωοφίλου». Και γι' αυτό, άφου έδασάνισε τό σκυλί του, όσο ήταν «θαυμάσιο σκυλάκι ράτσας» μέ λουράκια, μπισκοτάκια, χαϊδέματα, φιλήματα, και όλα αυτά που δίνουν δουλειά στούς κτηνιάτρους, μόλις τό σκυλί «άλλαξε», μετέβαλε κι' αυτός τρόπο βασανισμού, και τό κατεδίκασε εις τόν διά τής πείνης και τών δεσμών θάνατον...

Τό συμπέρασμα μένει λοιπόν τό ίδιο. Τά δυστυχημένα ζώα... είναι άπό τή φύση προικισμένα μέ θαυμαστή πανοπλία έναντίον τών έχθρων των. Αλλά, ποιός θα τά προφυλάξη άπό τούς «φίλους» των;

Είμαστε λοιπόν τελείως σύμφωνοι και εϋ-

χαριστώ διά τήν συμμαχίαν... Αλλά ή altera pars έν τή μεταξύ, δέν φαίνεται. Μόνο «ζωοφίλους» είδαμε ως τώρα. Ας δούμε—για να αναπνεύσουμε και λίγο—και τούς ανθρώπους που αγαπούν τά ζώα και τά ποινούν.

Θά έλθετε όμως λίγο μαζί μου, μακριά κάπως, σε μία άπόκεντρο γειτονιά τών Αθηνών. Εκεί μέ είχε ρίξει ή τύχη πρό έβδομάδων, και οι κυκλώνες και άντικυκλώνες μέ είχαν αναγκάσει να κλειστώ μέσα σ' ένα λαϊκό καφενείο, και να ζητήσω να συνέλθω μ' ένα τσάι. Η έμφανίσις ένδς ξένου τύπου συνεκέντρωσε τά βλέμματα όλων κατεπάνω μου. Κι' έγώ, φυσικά, ανταπέδωσα τό φιλοφρονημα. Ως που να έλθη τό περίφημο τσάι, και ως που να τά καταφέρω να τό πιώ πέρασε άρκετή ώρα, ώστε να μπορώ να περιεργασθώ τούς διαφόρους θαμώνας. Περισσότερο όμως πρόσεξα τή νεολαία τής γειτονιάς, συγκεντρωμένη γύρω σε ένα τραπέζι μπιλιάρδου... Επαιζαν μέ πάθος και άντήλασαν μεταξύ τους τις συνηθισμένες βρισιές, που, φαίνεται, στην Ελλάδα είναι στό παιγνίδι άπαραίτητες, όσο τό σκόρδο στη σκορδαλιά. Φορούσαν στό σακκάκι τό διάσημο κάποιου άθλητικού σωματείου και καμάρωναν γιατί, σε μία στιγμή, όλοι οι πελάτες, και ο ύποφαινόμενος φυσικά, άφήσαμε τσάγια, ναργιλέδες, έφημερίδες και τράπουλες, και κυττάσαμε άφηρημένοι τό παιγνίδι, σαν να έγοητεύομαστε άπό τή μουσική που έκαναν οι μπιλλίες όταν χτυπούσαν ή μία στην άλλη... Δέν ξέρω πως, όλοι μέ μία πραγματική ψύχωση παρακολουθούσαμε τις διάφορες φάσεις του παιγνιδιού...

«Όλοι, εκτός από έναν... Εκεί, άριστερά, στη τζαμένια πόρτα μπροστά, είδα μία στιγμή πως ένας μεσόκοπος άνθρωπος του λαού, στεκόταν μέ τά μάτια καρφωμένα έξω στό δρόμο, ένθ' κουνούσε λίγο περίλυπα τό κεφάλι... Τόν κύταξα, θέλοντας να μαντεύσω τό αίτιο τής λύπης του, όταν σε μία στιγμή, γυρίζει τό πρόσωπο και βγάξει μία φωνή, που παρ' όλίγο έκανε τούς «νεολαίους» να αφήσουν τις στέκες του μπιλιάρδου άπό τά χέρια τους να πέσουν:—»

«Βρέ, τό άλογο κρυώνει τό κακόμοιρο!

Ποιός τό άφήσε εκεί πέρα έτσι;...»

Και πριν κανείς του δώση άπάντησι, άψήφωντας τό κρδο, τρέχει, μέ τό σακκάκι όπως ήταν, στό δρόμο, ένθ' πίσω του ή πόρτα εκλείνει μ' ένα δυνατό πάταγο... Nemo

ΜΙΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΠΝΟΗ

Περίληψις εισηγήσεως που διαβάσθηκε στον Κύκλο «ή Μελέτη», έξ άφορμής του τελευταίου βιβλίου τής Διδος Κούγια (Μελισσάνθης).

Δέν θα ήταν, ίσως, τόλμημα να ειπή κανείς ότι στα χρόνια μας ή γνήσια, ή πραγματική Τέχνη είναι κάτι, τουλάχιστον, σπάνιο. Πράγματι. Επδήλωσις τής πνευματικής ζωής και ή Τέχνη, δέν μπορούσε να μίν επηρεασθή από τόν χαρακτήρα τής ζωής αυτής, κι' όταν έδω, στη σημερινή ζωή, βλέπουμε τή διάθεση να νεκρωθή κάθε πλατύτερη άνησυχία και να μη μένη παρ' ή φροντίδα για τό πειθ' συνεθισμένο και ταπεινό παρόν, φυσικό είναι και ή Τέχνη να μη βρϊσκη άπό τήν εποχή τής κανένα «περιεχόμενο». Είναι φανερό και γνωστό ότι σε τέτοιες περιόδους τής ανθρώπινης ιστορίας ή Τέχνη δένεται δουρικά μέ τή μορφή, τότε μάλιστα και προάγεται ή ύπόθεσις αυτή τής μορφής, ως ένα βαθμό φυσικά. Απ' εκεί κι' εμπρός τό άλάθευτο έσωτερικό κριτήριο του ανθρώπου, που δέν ικανοποιείται, φωνάζει, ότι τής Τέχνης αυτής τά δημιουργήματα δέν είναι αξία του ονόματος, και σπρώχνει τήν Τέχνη—άφου δέν ξέρει άλλη κατεύθυνση παρ' τή μορφή—να ψάξη να βρη και να δοκιμάση καινούργια καλούπια, καινούργια μέσα, καινούργιες μορφές. Σε τέτοιες άγονες εποχές καλλιεργείται ή μορφή και τέτοιες εποχές μάς άφίνουν κατόπι τους περιεργές αναζητήσεις, όπως τής δικής μας ο κυδισμός κ.τ.λ.

Αλλά είναι εποχές άγονες. Η Τέχνη ή άλλη θινή, μέ κεφαλαίο τό Τ, δέν είναι ή έξωτερική όμορφιά τής φόρμας, αλλά όμορφιά έσωτερική και μόνο αυτή μπορεί να προσθήσει κάποια χαρά στον άνθρωπο γενικά, και—αν δέν μπορέση, βέβαια, να τόν απολυτρώση ολοκληρωτικά άπό τό θάρος τής ύπάρξεως—να τόν κάμη όμως να τό υπομείνη γελαστότερος, δίνωντάς του κάποια παρηγοριά, μέ τό μέσο που αυτή διαθέτει, τήν άποκάλυψη δηλαδή του ωραίου. Πράγματι, δέν μπορεί ν' άρνηθή κανείς ότι κι' ένα κλάμμα άκόμη, όταν γίνεται τραγοδι, δίνει κάποια παρηγοριά. Επίσης ή όμορφιά είναι άπό τά άγαθά εκείνα που τά συναντά κανείς σε μεγαλύτερη έκταση άπό τά υϊικά άγαθά, μπορεί να τά βρη κανείς εύκολότερα, έξαρτώνται λιγώτερο άπό προϋποθέσεις, είναι άφθονότερα σκορπισμένα μέσα στη

φύση, κι' είναι ως προς αυτά μεγαλύτερη ή ανθρώπινη περιουσία. Οι άλλες χαρές, τών απολαύσεων του κόσμου, μπορούν ν' άπαρνηθουν τόν ποιητή, αλλά ή όμορφιά, που αυτός μπορεί να τήν δλέπη παντού, άκόμη και μέσα στη δυστυχία, του μένει πιστότερη κι' άποτελει μία μονιμώτερη ευφροσύνη.

Μέσα όμως άπό τό πλήθος εκείνων που κάνουν τέχνη, αναπαράγωντας μέ δικά τους μέσα μία ωραία έντύπωση που δοκίμασαν, και που τά έργα τους έρχεται σε λίγο να τά σαρώση ο χρόνος, ξεχωρίζουν οι λίγες εκείνες μορφές, που θέλησαν να προσθέσουν κάτι στο ούσιαστικό περιεχόμενο του κόσμου.

Πώς θέλετε να άνθέξη στο πέρασμα του χρόνου κάποιος—όχι άποτυχημένος, έν τούτοις—που παραδοκει να έδη κάπου, σε μία λεπτομέρεια του περιβάλλοντος, μια μικρή όμορφιά, για να τήν ξαναπαρουσιάση νύτωντάς τήν τό προσεκτικα φτιαγμένο και στολισμένο ρούχο τής τεχνικής μορφής; Ίσως μάλιστα θαπρεπε να λυπηθή κανείς τούς τόσους κόπους! Τι κρίμα αυτός ο άνθρωπος να χάνεται σε τόσο μικρά πράγματα, όταν γύρω του ανοίγεται άπ' όλες τις μεριές τό άπειρο!

Απ' αυτή τήν άποψη*, ή έκδοση του δευτέρου βιβλίου τής Διδος Κούγια αλλά και ή έντύπωση που δημιουργήθηκε παντού σχεδόν άπ' αυτό, είναι γεγονότα σημαντικά για τήν εξέλιξη τών συγχρόνων αντιλήψεων. Εμίλησαν για τό βιβλίο αυτό τόσοι και τόσοι και όλοι όμολόγησαν—ή έπρόδωσαν, χωρίς να τό θέλουν—ότι τούς έκαμε έξαιρετική έντύπωση, που τήν άποδίδουν—όλοι σχεδόν—σε χαρίσματα ποιητικά, στιχουργικά.

Δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι, τέτοια χαρίσματα ύπάρχουν άφθονα, έχουν μάλιστα κάτι τό αυθόρμητο και πηγαίο, που κάνει τόν αναγνώστη θα θαμπωθή, άκόμη περισσότερο, μέ τήν μουσικότητα, τόν πλοτο τής άβίαστης ρίμας αλλά και τήν άπλη και φυσική έκφραση.

Αλλά ή στιχουργική αυτή δεξιότης, που κάνει τήν ποιήτρια να μπορη κατά αξιοθαύμαστο τρόπο να δαμάξη τό θηρίο αυτό του μέτρου και τής ρίμας άντι να κατευθύνεται άπ' αυτό ή ν' άγκάζεται να πελαγοδρομη άφήνωντας τό θέμα και... τόν αναγνώστη να περιμένουν, ή στιχουργική αυτή δεξιότης δέν μπορεί να έξηγήση καθόλου τό ευχάριστο έξάφνιασμα που αίσθάνεται κανείς διαβάζωντας τις «Προφητείες»: Οι «Προφητείες έχουν περιεχόμενο, εινε σε πολλά τους σημεία Τέχνη άληθινή.

«Η ποιήτρια μπαίνει μέσα στον ανώτερο κόσμο του πνεύματος, ώστε, κι' αν ακόμη δεν μάς δίνει τίποτε, και μόνη ή κατεύθυνσις αυτή θα ήταν κάτι αξιόλογο» ἐνθαρρυντικό. Αυτός ο κόσμος του πνεύματος, που τόσο καιρό τον αγνοήσαμε, μάς παρουσιάζεται με τις «Προφητείες» και μάς ξαφνιάζει με την αλλοιωτική ωμορφιά του. Τον είχαμε τόσο λησμονήσει σήμερα, ώστε μάς φαίνεται κάτι έντελως καινούργιο...

Αλλά οι προφητείες έχουν και ειλικρίνεια. Τα ποιήματα που περιέχονται σ' αυτή τη συλλογή είναι, καθώς φαίνεται, τοποθετημένα με τη σειρά της συνθέσεώς των. Προδίδουν την εξέλιξη ενός ανθρώπου, που ζητεί την αλήθεια, την προσεγγίζει κάποτε, την φοβάται σε λίγο γιατί τό βάθος και τό μυστήριό της, δειλιάζει κατόπιν νοσταλγώντας την παλιά ζωή, συνέρχεται αργότερα και μένει κοντά της, αλλά νοιώθει στο βάθος ότι δεν έφτασε ακόμη την Απολύτρωση και κλαίει τρέχοντας πίσω της, έστω κι' αν προσπάθη να κάμη την ψυχή να ικανοποιηθή ψεύτικα, μέσα σε ακαθόριστες θεωρητικές λυτρώσεις.

Ένα τέτοιο βιβλίο, με τέτοια κατεύθυνση, είναι φανερό πως αποτελεί πραγματικά ένα σταθμό στην πραγματική ελληνική τέχνη. Είναι γνωστό ότι ο κόσμος σήμερα αλλάζει αντιλήψεις. Να που αρχίζει να ξεσκλαβώνεται και η Τέχνη από τη δουλεία της Ύλης. Η αυγή των πνευματικών κόσμων ροδίζει στον ορίζοντα

Δ. Ν. ΠΟΘΟΣ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. ΘΕΟΤΟΚΑ

ΕΜΠΡΟΣ

ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

«Σε μια τέτοια εποχή, ή μεγαλύτερη ίσως παρηγοριά της ψυχής είναι να ξαίρη κανείς τί πιστεύει και τί αγαπά». Αυτή είναι ίσως μια από τις μεγαλύτερες αλήθειες, που κλείνει μέσα του τό βιβλίο του κ. Γιώργου Θεοτοκά. Ξεκινώντας από την αμφιβολία, κατόρθωσε, έ-πως μάς λέει ο ίδιος, να βρη κάποια «σχετική» ισορροπία και να λυτρωθή από τό ψυχικό χάος της μεταπολεμικής ζωής. Ειδικότερα απέναντι στο κοινωνικό ζήτημα, που με εις αντιθέσεις του, αποτελείται περισσότερο στην ψυχή, παρά, με την ξερή λογική, στο μυαλό των νέων. Αφήνει

στούς άλλους την «επιστημονική» καταπολέμηση του κομμουνισμού και της κοσμοθεωρίας του (του ιστορ. υλισμού) που, στην Ευρώπη, μια συστηματική κριτική τον έχει σχεδόν δλότελα ξεθεμελιώσει, και μιλά με μια λογική της ψυχής, που γι' αυτό ακριβώς μάς ενδιαφέρει και περισσότερο.

Δυνατός όμως στις «αντιθέσεις» του, δειχνεται διστακτικός στις «θέσεις», και τον λόγο, την έλλειψη δηλαδή μιας βαθύτερης πίστης, μιας «απόλυτης» ισορροπίας, θα τον εκθέσουμε παρακάτω.

Άς μπούμε όμως στην ανάπτυξη του βιβλίου, που τό διακρίνει, εκτός από τ' άλλα του προσόντα, κι' ή τεχνική της φόρμας, που προδίδει τον λογοτέχνη.

Στό πρώτό του κεφάλαιο περιγράφει ζωηρά τον ψυχικό κλονισμό, που προκάλεσε, κατά τη γνώμη του, ο πόλεμος, ιδίως στους νέους της εποχής μας, ψυχικό κλονισμό, που επέφερε την κυριαρχία της Ύλης σ' όλες τις εκδηλώσεις της ανθρώπινης ζωής και την περιφρόνηση κάθε ιδανικού και κάθε ανωτερότητας. Μού φαίνεται όμως πως σ' αυτό τό σημείο, διαπιστώνοντας μια πραγματική κατάσταση, σφάλλεται ως προς τά αίτια της. Η αίτια δεν ήταν ο πόλεμος. Ο πόλεμος ήταν τό ξέσπασμα μιας κατάστασης, που σοδοσε από καιρό. Τό αίτιο ήταν ο ασθενικός υλισμός του 19ου αιώνα, που προσπάθησε να σβύση κάθε πίστη και κάθε τι ύψηλό από τις ψυχές των ανθρώπων, για να δάλη στη θέση του τον άγρονο σκεπτικισμό, τον ανισόρροπο καπιταλισμό, τον παράλογο σωδινισμό. Στό τέλος του παρασμένου αιώνα ένας Γάλλος φιλόσοφος έγραψε: «Μόνο εκείνοι θα μπορέσουν να με καταλάβουν, που νοιώθουν πως ή στιγμή της ιστορίας που περνάμε, με τά υλικά της πλούτη, δεν είναι παρά μια θλιβερή έρημος απ' την άποψη της ψυχής και των αιώνιων τάσεών της. Η ώρα είναι εξαιρετικά σοδαρή και οι ακρότατες συνέπειες του άγνωστικισμού αρχίζουν να γίνονται αισθητές, με την κοινωνική παραλυσία».

Άλλ' άς έρθουμε τώρα στο κύριο κεφάλαιο του βιβλίου, «Τό πνεύμα κι' ο κομμουνισμός». Κάθε άνθρωπος που έχει ζωντανή ψυχή δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει, τουλάχιστον στη βάση, μ' αυτή την αντίθεση, που διατυπώνεται με τό έξης έρώτημα: Μπορείς να δεχτής αυτό τό πνίξιμο κάθε έλευθερίας και κάθε δημιουργίας της σχέψης, αυτή την απόλυτη ύποταγή του πνεύματος σε μια θάναυση ταξική τυραννία; Αυτή είναι ή χτυπητή αντίθεση του κ.

Γιώργου Θεοτοκά. Μα κλείνει άρά γε τον κύκλο των αντιθέσεων της ψυχής προς τον κομμουνισμό; Όχι δέδαια. Κι' ο ίδιος τό νοιώθει και, με τη διατύπωση των έρωτημάτων του, προσπαθεί να τους δώσει ευρύτερο περιεχόμενο.

Τελειώνοντας όμως τό κεφάλαιο αυτό, περιμένουμε με άγωνία να δούμε ποιό είναι τό περιεχόμενο των ιδεών εκείνων, που δάζουμε σε αντίθεση με τον κομμουνισμό και που πρέπει ν' αποτελέσουν τά ιδανικά της κοινωνικής μας ζωής και μπαίνουμε έτσι στο κεφάλαιο των «θέσεων». Όπως είπαμε παραπάνω, στο κεφ. αυτό ο κ. Γ. Θεοτοκάς δεν φαίνεται πολύ σίγουρος για όλα όσα μάς λέει, και οι ιδέες του δεν είναι αρκετά ξεκαθαρισμένες. Ίσως γιατί τό να «θέση» κανένας είναι πειό δύσκολο άπο τό ν' «άρνηθη»... Ίσως γιατί θα έπρεπε να επεκταθή περισσότερο από όσο ήθελε. Ίσως... Μα να δούμε πρώτα τί λέει: Στην αρχή προσπαθεί ν' άποφύγη μια παρεγγήση. Όποιος χτυπά τον κομμουνισμό δεν σημαίνει μ' αυτό ότι είναι και καπιταλιστής. Ο καπιταλισμός δεν είναι ο πολιτισμός μας, μάς λέει. Ο Σεβασμιώτατος Τραπεζούντος πριν ένα μήνα διακήρυξε: Ο καπιταλισμός υπήρξε ο έχθρός του πνευματικού μας πολιτισμού. Εκεί που συμφωνάμε απόλυτα με τον κ. Γ. Θεοτοκά είναι στή διαπίστωση της ουσίας της σημερινής κρίσης. Η κρίση είναι κυρίως ήθικη. Και δεν πρέπει ν' άπορη γιατί «φυτρώνουν οι προφήτες σαν μανιτάρια» στην εποχή μας. Ο πολύς κόσμος, που υποσυνείδητα νοιώθει την ξεραία της ψυχής του, ζητά ένα όποιοδήποτε έπιπόλαιο ήθικό κήρυγμα, απ' τό όποιο ν' άρπαχτή για να περισώση κάτι από τον ανθρωπισμό του. Κι' ο ίδιος γίνεται προφήτης, όταν κηρύσει έναν «νέο ούμανισμό», που δεν φαίνεται να του δίνει άλλο περιεχόμενο από εκείνον τον άρχαίο «ούμανισμό» της Αναγέννησης, που γεννήθηκε από αντίδραση προς τη Δυτική Εκκλησία του Μεσαίωνα. Μα έδώ θα εκφράσουμε τη μεγαλύτερη άπορία μας: Πώς είναι δυνατό ένα κίνημα, που γεννήθηκε για ν' αντιδράση σε μια ώριμμένη κοινωνική στιγμή, να επαρκήσει αιώνια σαν ιδανικό της ανθρωπότητας, όταν έχουν πάψει να υπάρχουν οι λόγοι που τό προκάλεσαν; Δεν θα αναπτύξουμε λεπτομερώς τις κατά μέρος «θέσεις» του, γιατί δεν μάς τό επιτρέπει ο περιορισμένος χώρος ενός σημειώματος. Αναφέρουμε μόνο τη διαπίστωση του πραγματικού δεδομένου της «οικονομικής αλληλεξάρτησης των τάσεων και των έθνών», που

είναι απόλυτη ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε σήμερα, και της σημερινής «ανισορροπίας των οικονομικών δυνάμεων», την πρόταση ενός έιδους «κοινοκτημοσύνης των μηχανικών μέσων», που κι' ο ίδιος δεν ξέρει ακριβώς πως θα πραγματοποιηθή, και την αναμφισδήτητη ανάγκη μιας «καθωδηγημένης οικονομίας», ενός συζητήσιμου για μάς «συνδικαλισμού» και μιας μεγάλης αλήθειας της «οικονομικής αλληλεγγύης των τάσεων μέσα σε κάθε έθνος και των έθνών απάνω από τά σύνορα». Με όλα αυτά, όπως τό τονίζει σε μια έμπνευσμένη παράγραφο, δεν ύπόσχεται τον Παράδεισο. «Γιατί ή ζωή θα είναι πάντα βαρειά και σκληρή» και ο Παράδεισος μονάχα στην ψυχή των ανθρώπων.

Τελειώνοντας τό σημείωμα αυτό, θα θέλαμε να τονίσουμε κάτι: Τό ώραίο αυτό βιβλίο, που προσπαθεί ν' ανυψώση τη θέση της ψυχής απέναντι στην Ύλη, που περιφρονεί τον ξερό «επιστημονισμό» και τον «άσφυκτικό μηχανισμό», που πιστεύει σε μια αντικειμενική ήθικη (που είναι αλήθεια πως δεν την καθορίζει), αυτό τό βιβλίο τό γεμάτο ιδεαλισμό, άγνοεί έντελώς τη θρησκεία. Και την άγνοεί (όπως δεν την άγνόησε αυτός ο κομμουνισμός) όχι μόνο σαν πίστη, αλλά ακόμη και σαν κοινωνικό και ιστορικό φαινόμενο, σαν ψυχολογική ανάγκη. Και άγνοεί ακόμη αυτόν τον Χριστιανισμό, τον κυριώτερο παράγοντα του πνευματικού πολιτισμού της ανθρωπότητας.

ΚΩΣΤΑΣ ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΠΛΗΘΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΑΣ

“ΔΙΑΝΟΗΣΕΩΣ ΤΕΜΕΝΟΣ,,

Είναι πια έξω από κάθε άμφισδήτηση, πως ή ανθρωπότης θα θρискόταν σε πολύ καλύτερη θέση, ο πολιτισμός μας θα είχε εξελιχθή σε πολύ ανώτερο επίπεδο, αν θρискόταν τρόπος να ύποστηριχθούν μερικες μεγάλες διάνοιες, που βρίσκονται κρυμένες μέσα σε πολύ ταπεινά έξωτερικά, και μένουν άγνωστες κι' άχρησιμοποίητες, μόνο και μόνο γιατί δεν τους έδόθηκαν οι ευκαιρίες να δείξουν την αξία τους. Πόσοι από τους νέους μας π. χ., που πνίγονται μέσα στον Οβίδιο ή τη Λογιστική, ή στραβώνονται διαδάζοντας διαρκώς τά ίδια και τά ίδια χωρία των Πανδεκτών, δεν κρύβουν μέσα

τους τή μεγαλοφυΐα των πιδ μεγάλων συγγραφέων, των πιδ ξακουστών λογοτεχνών! Και πόσο καλύτερα θά ήταν, αν μπορούσαμε να δώσωμε σ' όλους αυτούς τήν ευκαιρία να πετάξουν τὰ εμπόδια, να φανερώσουν ὅλη τή διανοητική τους δύναμη!

Αὐτὲς εἶναι οἱ σκέψεις, πού ὠδήγησαν σὲ μιὰ λαμπρὴ πρωτοβουλία, στὴν ἴδρυση αὐτοῦ τοῦ κέντρου τῆς διανοήσεως πού θά ὀνομασθῆ (γιατὶ ὁμοῦ ἔτσι;) «διανοήσεως τέμενος». Πράγματι, μαζὺ μὲ τὴν ἔναρξι τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, πού μὲ τόσο φθηνὸ εἰσιτήριο θά δίνῃ τόσο ὥρατα θεάματα, μιὰ ἄλλη εἶδησις ἔρχεται νὰ μιὰ γεμίση ἐλπίδες γιὰ τὴν πνευματική πρόοδο στὸν τόπο μας. Ἕνας μεγάλος πατριώτης, μεγάλος διανοούμενος, ἀλλὰ καὶ μεγάλος πλούσιος, πού κρατεῖ αὐστηρήν ἀνωθυμία, (αὐτὸ δὲν εἶναι σωστὸ, νομίζουμε) ἐδήλωσε, πὼς ἀναλαμβάνει τὴ δαπάνη γιὰ νὰ ἰδρυθῆ ἓνα τέτοιο κέντρο, πού σκοπὸ του θά ἔχῃ νὰ δώσῃ ἀκριβῶς ὅλες τὶς ὕλικές ευκολίες, γιὰ μιὰ διανοητικὴ παραγωγὴ στὸν τόπο μας.

Σύμφωνα μὲ τὸ σχέδιο αὐτὸ, θά ἰδρυθῆ ἓνα μεγάλο κτίριο, σὲ μιὰ ὁμορφὴ θέσση τῶν Ἀθηνῶν, καὶ θά εἶναι ἓνα εἶδος λέσχης τῶν νέων διανοουμένων. Κάθε νέος, πού θά ἔχῃ γράψῃ ἓνα, ἔστω καὶ μικρὸ, δείγμα διανοητικῆς παραγωγῆς—ἓνα διηγηματάκι, ἓνα σονέττο π. χ. ἢ τίποτε τέτοιο—πού νὰ δείχνῃ ὁμοῦ ταλέντο, ἔστω καὶ ἀνεξέλικτο ἀκόμα, θά ἐφοδιάζεται μὲ ἓνα εἰσιτήριο γιὰ τὴ λέσχῃ αὐτῇ. Σχετικῶς μὲ τὴν εἰσοδήκῃ, θά ἀποφασίξῃ μιὰ μικτὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ παληοὺς καὶ νέους διανοουμένους. Ἡ ἐπιτροπὴ θά κρίνῃ ὁμοῦ μόνο ἐπὶ τῇ δάσει γραπτῶν πού ἔχουν δημοσιευθῆ, ὅπου δήποτε, ἀλλὰ πάντως ὄχι ἐπὶ τῇ δάσει χειρογράφων.

Δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ καμμιά οἰκονομία στὸ κτίσιμο καὶ τὸν πλουτισμὸ τοῦ «τέμενος». Θά ὑπάρχουν ἐκεῖ αἰθούσες εὐρύχωρες γιὰ διαλέξεις καὶ γιὰ συζητήσεις, ἰδιαιτέρη αἰθούσα γιὰ τὶς εἰδικές συγκεντρώσεις, ὅπου τὰ μέλη τῆς λέσχης θά διαβάζουν στοὺς ἄλλους τὰ νέα τους ἔργα καὶ θά τοὺς ζητοῦν τὴ γνώμη τους, διδλιθηκές, καὶ ἀναγνωστήριο μ' ὅλα τὰ περιοδικὰ πού διαβίουν. Γιὰ νὰ λείπουν τὰ γνωστὰ βάζα, θά ὑπάρχῃ καὶ εἰδικὸ τυπογραφεῖο, ὅπου θά μποροῦν ἀμέσως νὰ στοιχειοθετοῦνται τὰ ἔργα, ἰδίως αὐτὸ γίνεται γιὰ τὸ χατῆρι μερικῶν κακοσυνειθισμένων διανοουμένων μας, πού μόνον «ἐπὶ τοῦ πιεστηρίου» μποροῦν νὰ γράφουν.

Ὅσο γιὰ τὴν ἀτομικὴ ἐργασία, θά ὑπάρ-

χουν δωμάτια λογῆς λογῆς, διαρρυθμισμένα ἀναλόγως πρὸς τὶς συνήθειες τοῦ καθενός. Ἄλλα θάναὶ πιδ σκοτεινά, ἄλλα πιδ φωτεινά, ἄλλα μὲ ἀπόλυτὴ ἡσυχία, κι' ἄλλα ἔτσι πού ν' ἀκούεται ὁ ἔξω θόρυβος, ἄλλα γιὰ ἓνα μόνον κι' ἄλλα γιὰ κείνους πού ἀγαποῦν τὴ συντροφιά. Τέλος μιὰ πολὺ μεγάλη ταράτσα θά ὑπάρχῃ στὴ διάθεση ἐκείνων πού ἀγαποῦν νὰ γράφουν στὸ ὑπαιθρον. Ἀκόμα καὶ στὴ γραφικὴ ὕλη θά δοθῆ μεγάλη προσοχή, σύμφωνα μὲ τὶς ὑποδείξεις τῆς νέας ἐπιστήμης. Ἔτσι (ὅσο κι' ἂν φαίνεται παράξενο) ὑποστηρίζεται σήμερα πὼς πολλοὶ «ἀποτυχημένοι» θά ἦσαν τώρα μεγάλοι ποιητὰ ἢ λόγιοι, ἂν προτιμοῦσαν νὰ γράψουν—τὸ πρῶτο χειρόγραφο φυσικά—σὲ χονδρὸ χαρτὶ ἀντὶ λεῖο ἢ ἀνίποδα, μὲ μελάνι ἀντὶ μὲ μολύδι, μὲ μολύδι ἀντὶ μελάνι, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Αὐτὰ τὰ μικροπραματάκια, ἔχουν μεγάλη ἐπίδραση στὴ λειτουργία τοῦ μυαλοῦ. Γι' αὐτὸ στὸ «τέμενος» θά ἔχουν ὅλων τῶν εἰδῶν χαρτιά, μολύδια, μελάνια, καὶ γραφομηχανές. Ἀκόμη καὶ μερικοὶ στενογράφοι θά εἶναι στὴ διάθεση ἐκείνων πού προτιμοῦν νὰ ὑπαγορεύουν.

Ἀνάλογο πνεῦμα κρατεῖ στὴ διαρρύθμιση τοῦ ἐπιτατορίου καὶ ἀναψυκτηρίου. Φυσικά θά ὑπάρχουν λουτρό καὶ γυμναστήριο, ἐνῶ εἰδικὸ θεατράκι καὶ αἰθούσες συναυλιῶν μὲ διάφορη μουσικὴ—ἀπὸ τοῦ Βάγνερ, ὡς τὸ τελευταῖο πεταχτὸ κομμάτι—θά δίνουν συχνὰ ευκαιρίες γιὰ ἐμπνευσμένη σκέψη. Τέλος, γιὰ κείνους πού παρακολουθοῦν κοινωνικά θέματα, εἰδικὴ ἐγκατάστασις μεγαφῶνων νέου συστήματος, θά τοὺς δίνῃ τὶς ευκαιρίες νὰ παρακολουθοῦν ἀνετα τὶς συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων—ἂν καμφοῦν στὸ τέλος κἄτι ἀντιρρήσεις πού προβάλλει τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Δικαιοσύνης.

Τὸ τέμενος θάναὶ ἀνοικτὸ καὶ τὴ νύχτα, γιὰ κείνους πού νύχτα θέλουν νὰ ἐργασθοῦν. Γίνεταὶ μάλιστα σκέψις νὰ ὑπάρχουν καὶ σχετικὰ δωμάτια ὕπνου.

Ἔτσι δὲν θάχῃ κανεὶς νὰ παραπονεθῆ, πὼς τοῦ λείπουν οἱ ὕλικές δυνατότητες νὰ ἀναπτύξῃ τὸ ταλέντο του. Ἀλλὰ...ἀκόμα μιὰ δυσκολία μένει. Ἡ ρωμαϊκὴ ἀναποφασιστικότητῆς ὡς πρὸς τὸ μέρος πού θά κτισθῆ τὸ τέμενος. Ἄλλοι τὸ θέλουν κοντὰ στὸ μνημεῖο τοῦ Φιλοπάππου, ἄλλοι στὸ Λόφο τοῦ Ἀρδηττοῦ, ἄλλοι στὸ Ψυχικὸ, ἐνῶ ἄλλοι τὸ προτιμοῦν κοντὰ στὴ θάλασσα. Ἄς ἐλπίσουμε πὼς ἐδῶ δὲν θά σκαλώσουμε, πὼς δὲν θά ἔχουμε μιὰ δευτέρα ἐκδοσὴ τῶν περιπετειῶν τοῦ «Ἀγνώστου Στρατιώτου».

ΒΡΑΔΥΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Χ. Α. Ν.

6-7, 7-8 & 8-9 Μ. Μ.

ΞΕΝΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ (Γαλλικὰ, Ἀγγλικὰ, Γερμανικὰ).

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ (ἐμπορικὴ, βιομηχανικὴ, τραπεζιτικὴ).
ΠΡΟΤΥΠΟΝ ΜΟΝΟΤΑΞΙΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ
ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ ἐντὸς ἑξαμήνου.
ΜΟΥΣΙΚΗ (μανδολίνον καὶ κιθάρα).

Παραλλήλως λειτουργεῖ καὶ πλῆρες πρακτικῶν γραφείων.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν νέων, παρέχει ΑΡΙΣΤΑΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ μὲ ΚΑΘΗΓΗΤΑΣ ΕΜΠΕΙΡΟΥΣ, ἀντὶ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΔΙΑΔΚΤΡΩΝ.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ Εἰς τὸ κτίριον τῆς Χ. Α. Ν. (Μητροπόλεως 44) ἀπὸ τῆς 9ης πρωϊνῆς μέχρις 9ης νυκτερινῆς.

ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ: Ἀναγνωστήριον, Βιβλιοθήκη, Λέσχῃ, Διαλέξεις, Κινηματογράφος, Ἐκδρομαί.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΜΑΣ

Μὲ τὸ τέλος τοῦ 1931 ἐκλείσαμε τὸν τόμο, γιὰ ν' ἀντιστοιχοῦν οἱ τόμοι τῆς «Νεανικῆς Ψυχῆς» σ' ἓνα ὀλόκληρο χρόνο, μ' αὐτὸ ὁμοῦ δὲν σημαίνει, φυσικά, ὅτι ἀθετήσαμε τὶς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τοὺς συνδρομητὰς μας. Σ' αὐτοὺς ἔστειλαμε καὶ τὰ δώδεκα φύλλα τῆς ἐτησίως συνδρομῆς κι' ὄχι μόνον τὰ ὀκτώ τοῦ πρώτου τόμου.

Σ' ἐκείνους πού δὲν ἀνενέωσαν ἀκόμη, ὑπενθυμίζουμε πὼς μ' αὐτὸ τὸ τεῦχος (πού συνοδεύεται κι' ἀπὸ τὸν πίνακα τῶν περιεχομένων) τελειώνει ἡ ἐτησίαισυνδρομὴ.

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικά και Αποθεματικά

Δρχ. 1.205.000.000.

Καταθέσεις (τῆ 31 Δεκεμβρίου 1930)

Δρχ. 7.150.000.000.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ	ἐν Ἀθήναις.
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ	καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα.
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ	ἐν Νέα Ὑόρκῃ: 51 Maiden Lane
ΓΡΑΦΕΙΟΝ	ἐν Σικάγῳ: 33 S. Clark Street.
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ	εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὰς ἐργασίας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντος ὅρου. Δέχεται δὲ καταθέσεις (εἰς πρώτην ζήτησιν, ἐπὶ προθεσμίᾳ καὶ ταμιευτηρίου) εἰς δραχμὰς καὶ ξένα νομίσματα, μετὰ ἴσως εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

HELLENIC BANK TRUST COMPANY NEW YORK 51 MAIDEN LANE

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συμφώνως μετὰ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλλήνων.

Κεφάλαια ὀλοσχερῶς καταβεβλημένα

Δολλ. 1.500.000.—